

„Tegen dezulken...” Annie Vreeland

door

Na tafel zocht meneer Bruin, die een zittend leven als ambtenaar leidde, met schoufel en hark het tuintje, dat met veel andere een poëtisch veld tusschen de grauwe achterkanten der stadshuizen vormde. Eer hij uit de omwoelde gummislang een koud-waterdouche over de dorstige perken liet sproeien, knipte hij de dorrende blaadjes van de stamrozen weg, schoffelde hier en daar en harkte de tuinpaden bij.

De zon blikkerde over de bloemen, ze hingen na haar felle dagbestraling te slap. „Ga je mee naar buiten?” vroeg mevrouw Bruin aan haar zoon.

Tom schudde ontkennend het hoofd. „Nee, Moe”, zei hij stroever dan zijn stem zooveel geweest was, „k moet nog zooveel repeteeren.....”

Hij haalde zijn tasch en smakte die op de serretafel. Uit de stapels boeken en schriften trok hij een aardrijkskunde-boek en een atlas. Spoedig leek hij in 't verrijken van zijn geografische kennis geheel verdiept te zijn. In een cahier maakte hij aantekeningen, soms hield hij 't vulpotlood in rust en staarde op een der kaarten.

Licht zuchtend bleef zijn Moeder in de open serredeur staan. Tom leek haar den laatsten tijd zoo geprikkeld, zoo op een afstand, en dan kon haar plots een ongewone nerveusheid in zijn blik treffen, las zij in zijn oogen één stomme vraag om bevrijding van iets, wat hem innerlijk kwelde.

„Zou hij over 't examen in onrust leven?” piekerde zij. „In studie en ontspanning is hij nog al serieus, misschien spant de H. B. S. hem tóch te veel in.”

Als eenige zoon had hij minder dan andere kinderen met kameraden van eigen leeftijd omgang gehad. En meestal, door zijn ernst aangetrokken, zochten oudere jongens zijn gezelschap. Nu deed Dolf het, een Duitsche jongen, die met zijn ouders, intellectueelen, naar Nederland gevlucht was en op Tom's vrijen tijd telkens beslag legde. En juist over zijn omgang met Dolf bleef Tom tegen zijn ouders gesloten.

Toen zijn Moeder zich omkeerde, vond zij den piekertrek weer in Tom's gezicht. Zij legde een hand op zijn gebogen hoofd.

„Scheelt er iets aan?” vroeg zij, zacht op openhartigheid aandringend.

„Nee”, zei hij kort, zijn hoofd schuddend, alsof haar aanraking hem hinderde.

Maar toen zij haar arm wegtrok, maakte hij toch een gebaar, of hij bij haar uitrusten wilde. Mevrouw vroeg verder niet meer, misschien zou hij straks vrijer met haar kunnen spreken. In de kamer klapte zij de orgelbank open, zocht daaruit den bundel van Woensel Kooy, bladerde even en nam dan voor 't klavier plaatst. Haar handen gleden over de toetsen, zij accompaneerde haar spel met heldere stem:

„Blijf bij ons Heer, de gouden zon gaat dalen

En zich ter rust begeven.

Straks zendt zij nog haar laatste gulden stralen.

In slaap gewiegd is 't leven.”

Tom hield het potlood plots in rust op 't cahierblad. Zijn hoofd kwam met een rukje omhoog, intens, of hij niets van 't lied missen mocht, luisterde hij. De piekertrek verliet zijn gezicht, een rustiger uitdrukking verzachtte zijn oogen. Langzaam, als de stille meewerkende met spel en zang, trok de zon haar stralen al verder van de bloemen terug. Tegen 't parelmoeren uitspannel veranderden de gulden strepen in bloedroode banieren.

Meneer Bruin rees hooger uit zijn bukkende houding. Hij knipte aan een boompje vol warmroode foxsias, die als stille klokjes in 't briesje licht bengelden. Toen rolde hij 't wagentje met de tuinslang uit 't schuurtje.

De avondvrede daalde over mensch en natuur, de rust zocht zich overal te nestelen. Maar nog was de oproep om den Schepper te loven niet in de kamer verstorven, toen van buiten luid rumoer de stilte verdrong. Lawaaiige schreeuwen scheurden de rust plots in flarden, tegenkretten klonken, schrille dissonanten in de vredige sfeer, die den tuin zooveel beheerschte.

De rustiger uitdrukking vluchtte van Tom's gelaat. Hij vloog naar buiten, hulpeloos zochten zijn oogen zijn Moeder, die 't spel had gestaakt en ook naar den tuin kwam. Doch geen geluid verliet zijn trillenden mond. Meneer rolde juist de tuinslang van 't wagentje, maar hield eveneens met deze bezigheid op.

„Wat kan dat nu weer zijn?” vroeg zijn vrouw.

Hun blikken richtten zich op de schutting, alsof 't

antwoord op de vraag daarvan was te lezen. Achter de stille tuinen lag een volkrijke buurt. 't Reageeren op 't leven was daar vaak anders dan in deze rustige straat.

„Ik heb iets over een vergadering hier in den omtrek gehoord,” zei meneer. „Vermoedelijk zijn de gemoederen van te voren verhit, maar 'k geloof, dat de politie al orde komt scheppen.....”

„Een schrill fluitje snerpte, korte commando's klonken, blijkbaar voerden Herman-dad's dienaars een charge uit. 't Rumoer ging crescendo, plots knalde een schot, tot waarschuwing nu nog in de lucht afgescho-

ten. Doodsbleek sloot mevrouw even de oogen. Zij had een hand op Tom's schouder gelegd, bij een schellen kreet ging telkens een rilling door zijn tengere figuur.

Hoorbaar werden de straten schoongeveegd. Eindelijk bedaarde de herrie, hier en daar klonk nog een nagalm, die ook verstierf. De rust keerde terug, maar de harmonie met den vredigen avond was ook voor de

familie Bruin door het tumult nu gebroken. Mevrouw keek bedrukt, pijnlijk

deed deze onrust, blijkbaar surrogaat van bui-

tenlandsche tooneelen, haar aan. Met deernis dacht zij aan hen, die door zorg of begeeren van Gods goedheid niets meer bemerkten, maar in opstand en strijden hun krachten verteerden.

Toen zag zij Tom. Zijn gezicht was aschgrauw, leek opeens jaren verouderd te zijn. „Dat is toch niet door 't oloopje alléén!” dacht zijn Moeder. „Hij tobt, maar verbergt voor ons moedwillig de oorzaak.”

Ida, het meisje, stoorde haar overpeinzing en bracht de krant. Zij besprak ook de herrie, gaf allerlei commentaren erover ten beste, en kleepte zich dan om huiswaarts te gaan.

„Kom niet te veel in de drukte”, maande mevrouw nog tot voorzichtigheid aan.

Tom hield de krant in zijn trillende handen. Toen zijn Moeder zich opnieuw voor 't orgel geplaatst had, scheen hij zijn studiejiver verloren te hebben. Nerveus zocht hij de rubriek buitenlandsch nieuws, verslond met zijn blik de vetgedrukte kolommen. Soms sloot hij de oogen, als door afkeer bevangen. Maar, of hij tegen zijn wil werd gedwongen, las hij toch verder. Eindelijk, na een diepen zucht, schoof hij 't blad van zich af en trachtte zijn aandacht opnieuw op 't werk te concentreren. Zijn eerste interesse was echter gedeeld. Met zijn potlood trok hij bochtjes over bergen en langs rivieren, of luisterde afgetrokken naar 't watergeklater over de bloemen.

Tijdens de thee kon zijn Moeder geen vertrouwelijk woord aan hem ontlokken. Licht zuchtend zag zij hem tegen elf uur naar boven vertrekken.

's Nachts schrok zijn gillen haar wakker. IJlend riep hij om Dolf, zei allerlei wartaal, gilte angstig, dat zijn Vader niet naar 't kantoor mocht, of zong zoo smeekend, dat het tranen in mevrouws oogen drong:

„Blijf bij ons Heer, de gouden zon gaat dalen
En zich ter rust begeven.”

's Morgens had hij nog koorts. Bruin wachtte voor zijn vertrek naar 't kantoor eerst de komst van den dokter af.

„Uw zoon is in ergen graad overspannen, hij moet voorloopig veel rusten. Heeft hij den laatsten tijd ook sterke emoties beleefd?” vroeg de arts na het onderzoek.

Bruin ontkende het, maar zijn vrouw dacht aan den vreemden angst in Tom's oogen en vertelde iets daarvan aan den dokter.

„Ik zal een recept voor kalmeerende druppeltjes schrijven, en tracht u dan Tom's vertrouwen te winnen. Misschien is er een innerlijk conflict.....” zei de arts.

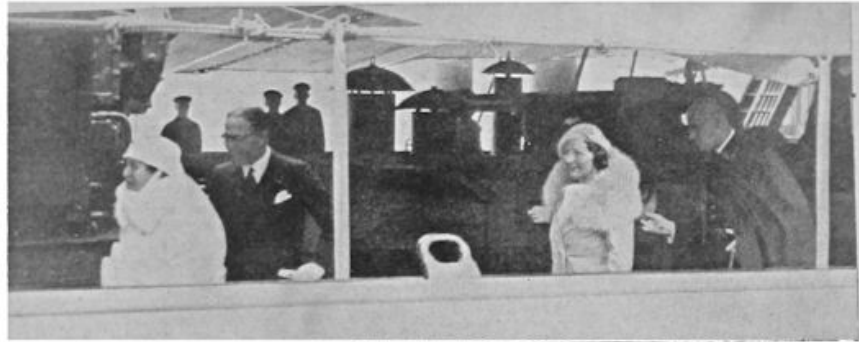
De koorts beleete de eerste dagen elk geregeld gesprek met den patiënt. Intusschen informeerde ook Dolf naar zijn toestand. De eerste maal sprak hij Ida alleen, bij zijn volgend bezoek trof hij Tom's Moeder. Dolf sprak Nederlandsch met een sterk Duitsch accent, en bleek zichtbaar onder den indruk van Tom's ziekte te zijn. „Zoo'n goeie jongen, met wien hij zoo prettig kon praten.....”

Zijn oogleden bleven echter geen oogenblik stil, ze knipperden, alsof ze veel binnengedrongen vuil verwijderden moesten.

„Ben je al in Nederland gewend?” vroeg mevrouw, nadat zij Dolf over een en ander ingelicht had. Zij bedoelde haar vraag ook als een inleiding om meer van zijn omgang met Tom te weten te komen.

Dolf knikte toestemmend. „Ja, Holland ist ein gutes und schönes Land.”

Maar over zijn rond gezicht gleed een schaduw. 't Leek, of op zijn zooveen nog open trekken onzichtbaar een masker gelegd werd, waardoor zijn gelaat versomberde, verstrakte. Vermoedend, dat haar vraag te veel pijnlijke herinneringen in hem opriep.

H. M. de Koningin (in witte rouwkleeding met weduwenkap) en Prinses Juliana aan boord van het motorschip „Tanimbar”, dat hen naar Noorwegen bracht.

sprak hij, in angst- en koortsfantasieën verward, weer wartaal.....

Hij herstelde slechts langzaam en een tijd lang bleef hij ingezonken en slap. Aan studie mocht hij voorloopig niet denken. Hij lag veel in den tuin, 's middags zette zijn Moeder zich met een verstel- of handwerkje naast hem, en in 't afhankelijk zijn van haar zorg keerde 't kinderverlangen om met haar te spreken over wat hem beroerde, terug. Bij stukjes en beetjes vertelde hij van den diepen indruk, dien Dolf's verhalen over 't laatste verblijf in zijn land en de vlucht naar Nederland op hem hadden gemaakt. Dolf, voor andere jongens gesloten, had Tom in een afgrond doen blikken, waarvan hij huiverend wegvlucht was, doch niet zonder dat zijn zenuwgestel ernstig geschokt was. Dolf's verhalen hadden zich in zijn gedachtenleven genesteld, waren daar tot angstobsessies geworden, en terwijl Dolf zich langzaam van 't doorgemaakte herstelde, ondermijnde het Tom. Met ziekelijke belangstelling had hij daarna zelf het buitenlandsche

Zijn lang alleen gedragen geestelijk leed ontstelde zijn Moeder.

„Waarom heb je ons dat alles niet eerder gezegd?” vroeg zij verwijtend.

Tom kleurde licht.

„Ik dacht, dat u 't misschien niet jongensachtig zoudt vinden, dat u 't misschien als een soort lafheid zoudt zien. En dat was het toch niet..... 't was..... angst, voor het mooie, dat overal kapot gemaakt wordt, voor 't nare, dat je elkaar in 't spreken niet meer zoudt kunnen vertrouwen..... voor Vader.....”

't Schonk hem zichtbaar verlichting, dat hij zich eindelijk uitspreken kon.

Zijn Moeder trok zijn hoofd naar haar schouder.

„Vader..... wij allen..... zijn in Gods hand, dat moet je bij alles, wat je misschien nog zult hooren of lezen, altijd bedenken”, zei zij zacht.

Dien middag week meneer Bruin na den maaltijd van zijn gewone vervolgleden af. Uit het vijfde hoofdstuk van den brief aan Galaten las hij de opsomming van de werken des vleesches, daarna van de vruchten des Geestes.

Na het 22ste vers pauzeerde hij even. „Tegen dezulken is de wet niét.”

Zijn nadrukkelijken stemklank ontging niet aan Tom. Een dankbaar lachje gleed om zijn mond. Na zooveel stille angsten wist hij zich door zijn ouders begrepen, en nog eerder door..... God.....

Aan den Vierdaagschen afstandmarsch nam o.a. deze groep Zeeuwen deel in nationale klederdracht.

vraag Tom's Moeder niet verder. Maar na Dolf's vertrek alleen in den salon, tastte zij in de vriendschap van Dolf voor haar zoon naar verband tusschen 't vroeger vroolijk en nu vaak zoo versomberd voorkomen van Tom, dacht zij, dat Dolf haar den sleutel zou kunnen geven.

Zij maakte een glas vruchtensap klaar en bracht dit aan Tom. Voorzichtig gaf zij hem de groeten van Dolf. Hij luisterde zwijgend. Dien avond keerde echter de koorts en

nieuws nagespeurd.

„Moe, toen ben ik bang voor Vader geworden, op 't kantoor werken ook menschen van zoo uiteenlopende richting. Maar als u zong:

„Blijf bij ons Heer, de gouden zon gaat dalen

En zich ter rust begeven.....” bedaarde m'n onrust heel dikwijls”, vertelde hij op z'n vroegeren vertrouwelijksten fluisterton.

Op 5 Augustus a.s. zal het 100 jaren geleden zijn, dat Gijsbrecht Karel van Hogendorp, de strijder voor Neerlands onafhankelijkheid, overleed.